

Kritisch op schapen voor dekseizoen

Schapen die onder de ram gaan moeten een dusdanige gezondheid hebben dat ze sowieso nog een jaar mee kunnen. Wees daarom kritisch op de ooiën die je selecteert voor het dekseizoen, zegt dierenarts Erwin de Haan van Groepspraktijk Dierenartsen in Barneveld.

HENK TEN HAVE

Het is nog volop zomer, toch kunnen schapenhouders zich al voorbereiden op het dekseizoen door de gezondheid van de ooiën te controleren voor ze bij de ram gaan. “Voor het dekseizoen kies je natuurlijk schapen met een goede afstamming en ooiën die je mooi vindt, maar het is ook belangrijk om ze te selecteren op gezondheid”, zegt dierenarts Erwin de Haan. “Voel of er harde stukken in de uier zitten; dat kan een reden zijn om een schaap niet meer te laten dekken, want de kans is dan groot dat het dier moeilijk nog twee lammeren kan grootbrengen. Let ook op de klauwen. Aanbevolen wordt om klauwen zo min mogelijk te bekappen, maar dieren die lange klauwen hebben waar echt onderhoud aan nodig is, kun je beter wel bekappen. Dan hoef je dat niet meer te doen als ze net drachtig zijn, dan moet je ze zoveel mogelijk met rust laten. Ook andere behandelingen kun je daarom beter uitvoeren vóórdat de schapen drachtig zijn. Wees ook kritisch op het gebit van de schapen. Oudere schapen raken vaak een aantal tanden kwijt, waardoor ze moeite hebben om voldoende voer binnen te krijgen. En hoe presteerde een schaap in de afgelopen lammerperiode? Een te lage melkproductie of het verstoten van lammeren kunnen redenen zijn om het dier niet aan te houden.”

Goede weide

Na het spenen van de lammeren hebben de ooiën een tijdje weinig nodig, al moet de

mineralen- en vitaminevoorziening dan wel voldoende zijn. Zo moeten de dieren genoeg kobalt, selenium en vitamine E op kunnen nemen. Dat kan door ze wat krachtvoer te geven of via bijvoorbeeld likblokken of een drench.

“Drie weken voordat de ram bij de ooiën gaat, moet je ervoor zorgen dat de schapen in een goede weide komen. Dieren die mager zijn doordat ze flink hebben ingeleverd tijdens de vorige lactatie, moeten zes zeken voor het dekken al in een goede weide”, adviseert De Haan.

“Zorg dat de schapen in de groei zijn als ze worden gedekt, dan heb je meer kans op dracht en meer lammeren per ooi. Je kunt eventueel werken met een conditiescore; die moet bij ooiën die worden gedekt tussen de 2,5 en 3,5 liggen.

Jonge schapen moeten 60 procent van hun eindgewicht hebben op het moment van dekken; dat is het streven, anders loop je meer kans op zware geboortes. Probeer voor de jonge schapen ook een ram uit te zoeken die niet te grote lammeren geeft.”

De ram

De dekram die bij de ooiën gaat moet genetisch goed zijn, want je wil dat die het koppel verbetert; je let dus op de afstamming. Daarnaast kijk je of het dier geen lichamelijke gebreken heeft. De Haan: “De poten moeten goed zijn. Daarnaast controleer je het geslachtsapparaat. Voel of de testikels goed loszitten in de balzak, of de testikels qua grootte niet te veel verschillen en de ene niet veel harder aanvoelt dan de

Dierenarts Erwin de Haan.
FOTO: GROEPSPRAKTIJK DIENARTSEN

Een dekram moet geen lichamelijke gebreken hebben.
FOTO: MAURITS BOSGOED

Hoeveel schapen per ram?

“Er kunnen normaal gesproken dertig schapen bij één ram”, vertelt dierenarts Erwin de Haan. “Als de meeste schapen zijn gedekt, kunnen groepen bij elkaar worden gedaan en kunnen er wel honderd bij één ram. Alleen de terugkomers hoeven dan nog maar worden gedekt. Een ramlam kun je beter wat minder ooiën geven’. Bij sponzen moeten alle schapen op één dag worden gedekt, dan is tien schapen per ram al veel. Als je meer schapen wilt laten dekken door dezelfde ram, kun je het sponzen beter spreiden over een paar dagen achter elkaar; dan hoeft de ram bijvoorbeeld maar vier schapen per dag te dekken en heb je meer kans op dracht.”

andere, of dat ze pijnlijk zijn. Sperma van de ram controleren is ook mogelijk, door een ooi te laten dekken, wat sperma terug te zuigen en onder de microscoop te kijken of de beweeglijkheid van de zaadcellen voldoende is. Of door een ram een kunstschede te laten dekken en het sperma te onderzoeken. Als je zeker weet dat een ram vruchtbaar is, voorkom je dat veel dieren terugkomen.

Bij een ram van buiten het eigen bedrijf is het slim om het dier twee weken in quarantaine te plaatsen, want je loopt anders het risico op insleep van ziektes, zoals resistente wormen of rotkreupel. Je kunt het dier dan ook nog behandelen tegen wormen of daar eerst op laten onderzoeken.”

Bijvoeren

Als de ram eenmaal bij de ooiën loopt, moeten de dieren minimaal vijf weken in een goede weide blijven lopen. “De ooiën moeten dan nog steeds kunnen groeien”, aldus De Haan. Of het nodig is om bij te voeren met krachtvoer hangt dan af van

het aanbod en de kwaliteit van het gras. “Iets bijvoeren rond het dekken zorgt ervoor dat schapen wat makkelijker groeien, en daardoor groeit de kans op meer lammeren; het kan 0,3 tot 0,5 lam per ooi schelen als je alle maatregelen voor het flushen (van schrale weide naar betere weide met eventueel bijvoeren) goed uitgevoerd hebt. 100 gram krachtvoer per ooi bijvoeren is in die periode al heel mooi.”

Zijn de schapen wat langer drachtig, dan moeten ze het ook niet al te slecht hebben. “Dan ga je richting de herfst en zijn de weides vaak iets minder goed, maar dat is meestal geen probleem.”

In de laatste maand van de dracht moeten ze het weer beter hebben. De Haan: “Bijvoeren met krachtvoer hangt dan weer af van de kwaliteit van het ruwvoer, maar meestal wordt dan 0,5 kg krachtvoer per lam gegeven. De lammeren groeien dan namelijk hard, terwijl de voeropname tegenvalt doordat de buik ‘vol’ is. De uier ontwikkelt zich ook hard in de laatste twee weken. Door bij te voeren zorg je ervoor

dat de ooi niet in een negatieve energiebalans komt, de lammeren gezond blijven en de uier zich goed kan ontwikkelen, waardoor de ooi goed melk gaat geven.”

Sponzen

Met het gebruik van hormoonsponsjes is het mogelijk om schapen op hetzelfde moment in bronst te laten komen. Het voordeel daarvan is dat je weet wanneer de dieren gedekt worden en dus wanneer ze gaan lammeren. “Soms kiest een schapenhouder voor sponzen omdat hij in een bepaalde periode een speciale ram tot zijn beschikking kan krijgen”, weet De Haan. “Of vanwege een speciaal ras dat pas later in het najaar in bronst komt, maar waarvan vroeg aflammeren gewenst is. Met sponzen kun je de lammerij dan wat naar voren halen.” Er moet bij sponzen netjes en precies worden gewerkt. Vraag de eerste keer om uitleg van de dierenarts.

Bij een succesvol dekseizoen komt dus meer kijken dan alleen de ram bij de ooiën doen. §